

Göçmen Öğrencilerin Eğitim-Öğretim Sürecine, Göçmen /Gönüllü Eğitimcilerin Katkılarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Değerlendirmeleri

Mehmet GÜNGÖR*¹ , Çiğdem BAKAR² & Nihat ÇALIMLI³

Gönderilme Tarihi: **05 Haziran 2023** Kabul Tarihi: **19 Haziran 2023**
DOI: 10.52974/jena.1309804

Öz:

Uluslararası göçmenler tüm ülkelerde olduğu gibi son yıllarda Türkiye'de de önemli uluslararası problemler arasında görülmektedir. Türkiye, düzensiz göçmen akımının yaratmış olduğu bu problemle 19. yy dan bu yana karşı karşıya kalmaktadır. Bu sorunun çözümüne yönelik ülke politikası bağlamında bazı önlemlerde alınmasına rağmen göç dalgası engellenememiştir. Göçmenlere yönelik önlemler denildiği zaman akla ilk gelen önlemler genellikle güvenlik, barınma ve sağlıktır. Sosyal çatışmalar, çocuk işçiliği ve eğitimsiz bir topluma evrilme, göç sonrası karşılaşılan problemler arasındadır. Misafir/göçmen ya da mülteci olarak gelenlere ev sahibi ülkenin resmi dilinin öğretilmesi ve formel eğitime erişimleri ortaya çıkabilecek olumsuzluklara yönelik fark yaratabilecek önlem ve politikalar olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda yürütülen çalışmanın amacı, yoğun göç almış Mersin ilindeki göçmen çocukların eğitimi ile ilgili olarak, Türkiye'nin yaşamakta olduğu göçmen sorununun içerisinde toplumsal kurumlarındaki sınıf öğretmenlerinin göçmen gönüllü eğitimcilerle ilişkin değerlendirmelerinin irdelenmesidir. Dolayısıyla araştırma eğitim politikasının incelenmesi üzerinedir. Türkiye'nin göç olgusuyla birlikte ortaya çıkan yeni ihtiyaçlarına yönelik güçlü şekilde karşılık verebilecek potansiyele sahip güncel ve etkili eğitim politikaları geliştirmesinin önemli bir gereksinim olduğu düşünülmektedir. Eğitim birliği açısından, kamu huzuru ve toplumsal barış sürekliliği bakımından ele alınan konunun özel bir önem taşıdığı söylenebilir. Çalışma, nitel araştırmaya uygun olarak nitel araştırma deseni fenomenoloji kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcıları, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Mersin ilinin Akdeniz ilçesinde yoğun olarak Suriyeli öğrencinin bulunduğu dört ilköğretim okullarında görev yapan farklı hizmet sürelerine ve eğitim seviyelerine sahip toplam 24 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Çalışma grubunun belirlenmesinde, amaçsal örnekleme yöntemlerinden en çok çeşitliliği örneklemeye çalışan yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmış toplanan verilerin yorumlanmasında da betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırma bulguları içerisinde en dikkat çekici sonuçları kısaca şöyledir; sınıf öğretmenlerin çoğunluğu göçmen gönüllü eğitimcilerle birlikte çalışmanın göçmen

Atf:

Güngör, M., Bakar, Ç., & Çalimli, N. (2023). Göçmen öğrencilerin eğitim-öğretim sürecine, göçmen /gönüllü eğitimcilerin katkılarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin değerlendirmeleri. *International Journal of Education and New Approaches*, 6(1), 167-184. <https://doi.org/10.52974/jena.1309804>

¹Mersin Üniversitesi, Türkiye. Orcid ID: 0000-0003-4997-276X

²Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye. Orcid ID: 0009-0004-9040-4814

³Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye. Orcid ID: 0000-0003-0210-5431

*Corresponding Author: megungor06@gmail.com

öğrencilerin öğrenme hızlarını artırıp, olumlu yönde etkilediklerini belirtirken; bazı sınıf öğretmenleri de öğrencilerin öğrenmelerini yavaşlattıklarını ve de olumsuz etkiledikleri gözlemlemişlerdir. Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu göçmen gönüllü eğitimcilerin yeterli düzeyde eğitim formasyonuna sahip olmadıklarını, bu durumun öğrencilerin eğitim süreçlerini olumsuz etkileyebileceğini vurgulamışlardır. Araştırmanın sonucunda sınıf öğretmenlerinin büyük bir kısmı göçmen gönüllü eğitimcilerin, göçmen öğrencilerin eğitim öğretim sürecinde çok yardımcı olduklarını ve kesinlikle beraber çalışmaya devam etmeleri gerektiğini düşündükleri bulgusuna ulaşmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından göçmen gönüllü eğitimcilerin Türkçe dil kursları aracılığıyla yeterli düzeyde dil eğitimi almaları ve hizmet içi eğitim seminerleriyle formasyon eğitimlerini tamamlayarak eğitim öğretim sürecinde daha fazla faydalı olmaları sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Göç, göçmen gönüllü eğitici, sınıf öğretmeni, göçmen öğrenciler.

Abstract:

One of the most important sociological events that our country has faced in recent years is undoubtedly the international immigrants it has received from neighboring countries. Türkiye has been exposed to immigration flows since the 19th century. It has taken various measures according to the quality and quantity of these migration flows. When it comes to measures for immigrants, the first measures that come to mind are usually security, shelter and health. However, the relevant measures are measures for the problems encountered in the first years of migration. Problems encountered after a certain period of migration are generally social conflicts, child labor and uneducated generations. The most effective way of minimizing the long-term negative effects of migration is the schooling of immigrant children and adult immigrants learning the language of the host country. The aim of the study is to examine the evaluations of primary school teachers about immigrant volunteer educators by revealing the main problem areas of education, which is the facilitator of social cohesion in the immigrant problem Turkey is experiencing, regarding the education of immigrant children in Mersin, which has received heavy immigration. Therefore, it is the education policy that is being examined. Turkey's education policies need to be transformed into a public policy in accordance with the changing needs. The issue is of particular importance in terms of education unity, public peace and continuity of social peace. Phenomenology, one of the qualitative research designs, was used in the research. The participants of the study consisted of a total of 24 classroom teachers (12 male, 12 female) with different lengths of service and education levels working in four primary schools in the Akdeniz district of Mersin province in the 2022-2023 academic year. Maximum variation sampling method, one of the purposive sampling methods, was used to determine the study group. The data of the research were collected with a semi-structured interview form and descriptive analysis technique was used in the interpretation of the collected data. If we briefly mention the most striking ones among the research findings; While the majority of primary school teachers stated that working with immigrant volunteer instructors increased the learning speed of immigrant students and positively affected them; Some classroom teachers also observed that they slowed down students' learning and were negatively affected. Majority of the classroom teachers who participated in the study emphasized that immigrant volunteer trainers do not have sufficient educational formation, and this situation may negatively affect the education processes of the students. As a result of the research, it was found that most of the classroom teachers thought that immigrant volunteer trainers were very helpful in the education process of immigrant students and that they should definitely continue to work together. The Ministry of National Education can ensure that immigrant volunteer trainers receive sufficient language training through Turkish language courses and that they can be more useful in the education process by completing their formation training with in-service training seminars.

Keywords: Immigration, Immigrant volunteer trainer, classroom teacher, foreign students.

GİRİŞ

Göç, genel olarak birey ya da toplulukların ekonomik, siyasi, sosyal ya da kültürel nedenlerden dolayı buldukları yerleşim yerinden farklı bir yerleşim yerine gitmesi olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2019; Yardım, 2017).

Yakın zamanda Suriye’de yaşanan iç savaş nedeniyle ülke nüfuslarının neredeyse yarısı göç etmek durumunda kalarak, Türkiye, Ürdün, Lübnan, Irak ve Mısır gibi komşu ülkelere sığınarak mülteci olmuşlardır. Türkiye Suriyelilere yönelik olarak “açık kapı” politikası izlemiş ve tarihin

en büyük göçüne ev sahipliği yapmıştır. Bu süreçte yaklaşık on yıldır göç edenlerin sayısını resmi ve gayri resmi sayılardaki inanılabilirlik açısından oluşan farklılıklara rağmen 3.500.000 – 13.000.000 arasında olduğu tahmin edilmektedir. Cenevre’deki 28 Temmuz 1951 tarihinde imzalanan Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşmeye göre Suriyeliler önce “misafir” sonrada “geçici koruma” altına alınmış “sığınmacı” olarak kabul edilmişlerdir (Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, 2013).

Hangi rakamı, yasayı esas olarak alırsanız alın, Türkiye ekonomik, politik, demografik ve sosyal/kültürel açıdan ciddi sorunlar yaşamaktadır. En önemli sorun olarak toplumsal uyumu kolaylaştırıcı olarak göç edilen ülkenin dilini öğrenmek gelmektedir. Uyum sağlanması gereken ülkenin toplumsal, siyasal kültürel ve ekonomik hayatına katılabilmenin en kolay/ zor yanı o ülkenin dilini, eğitim sisteminin içerisinde öğrenmektir.

Çalışmamızın amacı, Mersin ilindeki yabancı çocukların eğitimi ile ilgili olarak, Türkiye’nin yaşamakta olduğu göçmen sorununun içerisinde toplumsal uyumun kolaylaştırıcısı olarak eğitimin temel sorun alanlarını ortaya koyarak ilköğretim kurumlarındaki sınıf öğretmenlerinin göçmen gönüllü eğitimcilerle ilişkin değerlendirmelerinin irdelenmesidir. Dolayısıyla Türkiye’nin eğitim politikalarının değişen gereksinimlere uygun olarak bir kamu politikasına dönüşmesi gerekmektedir. Eğitim birliği açısından, kamu huzuru ve toplumsal barış sürekliliği açısından konu özel önem taşımaktadır.

Tekrar vurgulamamız gerekirse, çalışmamız toplumsal uyumu güçlendirici etken olarak eğitimin rolünü kolaylaştırıldığı ve uygulayıcı sınıf içi zorlukları göz önüne alınarak göçmen gönüllü öğretmenlerin katkılarına ilişkin sınıf öğretmenleri tarafından değerlendirmeleri irdelenmesi amaç edinilmiştir.

Toplumsal Uyum Kolaylaştırıcısı olarak; Eğitim

Göç edilen toplumun toplumsal yapısının yeniden şekillenmesinde, yapılanmasında etkilidir. Göçmenler ile göç edilen/ ev sahibi toplum arasındaki etkileşim, göçmenlerin kültür özelliklerini ev sahibi topluma taşıması nedeniyle kültürel değişim sürecin de “kültürleşme” kaçınılmazdır. Farklı etnik ve kültürel yapıya sahip olan göçmenlerin yerli halkla bir arada yaşamaya başlaması, bireysel ve toplumsal düzeyde önemli derecede güçlükler neden olmaktadır. Göçmenlerin ev sahibi topluma uyumu ve ev sahibi toplumun hâkim kültürel yapıdan çok kültürlülüğe geçişi sürecinde önemli sosyo-kültürel sorunların ortaya çıktığı görülmektedir (Akıncı, Nergiz & Gedik, 2015; Kağıtçıbaşı, 2014). Göçmen grupların yerleşik kültürle ilişkilerini düzenleyen, göçmenlerin ev sahibi toplumla sosyal bütünlüğünü sağlayan uyum politikalarının oluşturulması (Şeker, 2015), göçmen gruplarının temel gereksinimlerinin karşılanması ve ev sahibi toplum ile kaçınılmaz olarak yaşanabilecek kültürel çatışmaların önlenmesi açısından önemlidir. Bu kapsamda Türkiye’ye zorunlu göç eden Suriyeli sığınmacıların öz kültür özelliklerini koruyarak yaşadıkları topluma uyum sağlaması için gereken altyapının hazırlanması gereklidir. Göçmen birey ya da grupların topluma uyumu ile ilgili geliştirilen politikaların ağırlıklı olarak eğitim yolu ile uygulandığı/uygulanması gerekliliği görülmektedir. Toplumsal olarak eğitim etkinlikleri; çocuğun içinde yaşadığı çevreye uyum sağlaması, sosyo-kültürel değerlerin gelecek kuşağa aktarılması, fertlerin toplumda değişen koşullara ayak uydurması için gereken bilgi, beceri ve yetkinlikleri içermektedir (Tezcan, 2010). Göçmenlerin temel hakkı olan eğitim, aynı zamanda göçmenlerin toplumsallaşması ve kültürlenmesi açısından da önemli bir misyona sahiptir. Göçmen ve mülteci gruplara yönelik uygulanan uyum stratejilerinin sağlıklı bir biçimde uygulanmasında, eğitim süreci toplumsal uyumun sağlanmasında çok önemli ve değerli rol üstlenmektedir.

Bu nedenle toplumsal uyumla ilgili olarak pek çok çalışmada, toplumu bir arada tutan en önemli unsurun uyum olduğu bilinmektedir (Kantzara, 2011). Bunun yansısı, sosyal ilişkiler, ait olma duygusu ve ortak akıl, toplumsal uyumun önemli bileşenleridir. Toplumsal uyum içeriğinde önce sonuçlarını daha görünür olduğunu belirtmemiz gerekir. Çünkü bu uyumun görünen yüzü ve duygusunu ifade eder. Eşitlik/ eşitsizlik, yaşam kalitesi ve paylaşılan değerlerdir (Schiefer & Van Der Noll, 2017) bulunamadı. Buradan da anlaşılacağı üzere toplumsal uyum toplumun tüm kesimlerini kapsar ve sonuçlarında sorumlu tutar. Karşılıklı olarak toplumsal uyumdan göç edenler ve göç edilen ülkenin yurttaşları sorumludur. Bu karşılıklı sorumluluk sorunun çözümüne büyük katkı sağlayacağı kaçınılmazdır. Toplumsal uyumun gerçekleşmesi/ sağlanması yurttaşların yani göç olgusuna doğrudan ya da dolaylı yoldan maruz kalan insanların yanı sıra devlet erkininde çok önemli bir planlama içerisinde hareket ederek alacağı önlemlere de bağlıdır.

Göç edilen ülke, sağladığı eğitim hizmetleri ile Sığınmacı veya mülteci grupların temel hakkı olan eğitime erişimleri, topluma uyumu, hayat kalitelerini ve refah düzeyini arttırmayı amaçlamaktadır. Bu aynı zamanda hem uluslararası hukuk hem de göç edilen ülkenin sosyal yaşamındaki istenmeyen değişimleri engellemek açısından önemlidir. Ulusal ve uluslararası uyum politikalarının uygulayıcısı olan eğitim faaliyetleri, toplumsal bütünlüğün korunması, ev sahibi toplumun gelişimi ve bölgesel refahın korunması açısından da zorunluluk göstermektedir. Birleşmiş Milletler; savaş veya bölgesel çatışma nedeniyle anavatanlarından ayrılan göçmenlerin güvenli gelecek inşa etmesi, rehabilitasyon çalışmalarının planlanması ve toplumsal barışın sağlanması açısından eğitimin koruyucu ve önleyici yönüne önemle vurgu yapmaktadır (Dryden-Peterson, 2011; Sinclair, 2001; Sinclair 2007; Sommers, 1999; Sommers 2002). Savaş ve çatışma ortamlarından gelen gruplar özellikle de çocuklar için eğitim; ev sahibi toplumdaki dilin kazanılması, çocukların zihinsel ve psikolojik sağlığının korunması, ayrımcılıkla mücadele, sosyal etkileşim, ev sahibi topluma ve toplumun kültürüne uyum ve normal yaşama dönüş için gereken çerçeveyi oluşturmaktadır (Candnappa & Egharevba, 2000; Christie & Sidhu, 2002; Sinclair, 2001). Eğitim; ev sahibi toplumun eğitim sistemi içinde gerçekleştirilerek, toplumsal uyum sağlanabilmesidir. Ancak ev sahibi toplumun siyasi ve ekonomik durumu, eğitim sistemi, uyum politikaları, göçmenlerin ev sahibi toplumdaki hukuki statüsü, gelen göçmenlerin sayısı, yerleşme biçimi ve eğitim durumları gibi sebeplerle sığınmacı veya mülteci gruplara verilen eğitim farklılıklar göstermektedir (Ateşok, 2018; Dryden-Peterson, 2016).

Daha öncede vurgulandığı üzere, çatışma ve zorunlu göç sebebiyle yurtlarını terk eden göçmenlere yönelik eğitim uygulamaları ve müdahale programları bölgesel farklılıklar göstermekle birlikte, “acil eğitim ihtiyacına” yönelik eğitsel uyum politikalarının ivedilikle oluşturulması gerekmektedir.

1996 yılında yılında Graca Machel’in hazırladığı “Silahlı Çatışmanın Çocuklar Üzerindeki Etkisi Üzerine Birleşmiş Milletler Araştırması Raporu’nda” mültecilerin eğitimi konusundaki uygulamaların yetersizliğini ifade edilmektedir. Machel raporunda, anavatanlarından ayrılan çocukların göç ettikleri toplumla uyum içinde yaşaması için gereken bilgi ve becerileri kazanmasında ve göçmenlerin çatışmanın yıkıcı etkilerinden sıyrılarak normalleşmesinde eğitimin önemine dikkat çekmektedir (Machel, 1996).

Mülteci ve göçmen grupların göç edilen toplumdaki kentlere dağılması ve kalış sürelerinin uzaması nedeniyle eğitim çağındaki öğrencilerin eğitim sürecini göç ettikleri ülkede geçireceği anlamını taşımaktadır. Bu durum mülteci ve göçmen gruplarına yönelik ayrı/geçici okulların

oluşturulmasına ya da ve uzun vadede bu devlet okullarına maddi kaynak sağlanmasını gerektirmenin yanında bütçesi belli olan okullara ek yük bindirmektedir (Dryden-Peterson, 2016).

Tüm bu sorunların yansira yadsınamayacak olan bir gerçek ise, ülkemizde bulunan ve resmi rakamların dışındaki on milyondan fazla göçmenin varlığıdır. Suriye'deki iç savaşın şiddeti azalsa da halen devam etmesi nedeniyle Suriyeli sığınmacıların Türkiye'de kalıcı olacağı aşikârdır. Bu nedenle Suriyelere ilişkin yapılan yasal düzenlemelerin odak noktasını yaşam koşullarının, sağlık ve eğitim gibi temel hak ve hizmetlerden yaralanmalarının önündeki engelleri kaldıracak yasal düzenlemeler hızlanmıştır. Dil eğitimi almaları, çalışma iznine kavuşmaları, meslek edindirme eğitimlerinin yaygınlaştırılarak erişimin kolaylaştırılması, kendi mesleklerini icra edebilmelerinin önündeki engeller kaldırılarak kolaylaştırılması, eğitim ve öğretime ilişkin yasal, resmi çalışmalar ve düzenlemeler yapılmıştır (Emin, 2016; Seydi, 2014). Devlet kurum ve kuruluşları tarafından yapılan bu düzenlemelerin yansira gönüllüler ve sivil toplum kuruluşları konuya ilişkin olarak projelerle sorunun çözümüne yönelik destek vermektedirler. Meslek ve dil eğitimi konularında, Kızılay'ın Toplum Merkezleri (Göç ve Mülteci Hizmetleri.), Yerel Yönetimlerin göçmenlere yönelik açtıkları merkezler, Sivil Toplum Kuruluşlarının çeşitli kurslar, Milli Eğitim Bakanlığı ile AB Delegasyonu tarafından imzalanan” Suriyeli Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonunun Desteklenmesi “(PİCTES) projesi örnek olarak gösterilebilir.

PİKTES

Millî Eğitim Bakanlığı PİKTES projesi ile ilk olarak 26 ilde “Türkçe bilmeyen ya da Türkçe dil beceri düzeylerini geliştirmeye ihtiyacı olan yabancı uyruklu tüm öğrencilere eğitim imkânı sunmak, eğitim sonunda bu öğrencileri diğer branş derslerini içeren akademik eğitime hazır hâle getirmek amacıyla” uyum sınıfları uygulamasını başlatmıştır. MEB'in 2019/15 sayılı genelgesi ile tüm yabancı uyruklu öğrencilerde olduğu gibi yeterli derecede Türkçe bilmedikleri tespit edilen göçmen sığınmacı öğrencilerde uyum sınıflarına dâhil edilmiştir. Türkiye'deki eğitim çağındaki göçmenlere yönelik araştırmalar incelendiğinde; yapılan tüm çalışmalara karşın Türkiye'de bulunan eğitim çağındaki 400.000'i aşkın çocuğun okullaşmasının sağlanamadığı, eğitim sistemine dâhil edilen göçmen çocuklarla birlikte okullarda kapasite artışı sorunu yaşandığı, göçmen sığınmacı öğrencilerin eğitime erişim, ekonomik zorluklar, eğitim sistemi, öğretim programı, öğretmenlerin göçmen sığınmacı öğrencilere eğitime yönelik hazır bulunuşluk durumu, dil ve kültürel farklılıklardan kaynaklanan sebeplerle eğitime uyum konusunda zorluklar yaşadığı belirtilmektedir (Aktaş, 2018; Bölgesel İzleme Uygulama Araştırma Merkezi, 2014; Çelik, 2019; Erdem, 2017)

Devlet okullarında bulunan göçmen öğrenciler, Türk öğrencilerin bağlı olduğu eğitim süreci ve yönetim işleyişine tabidirler. Ayrıca Millî Eğitim Bakanlığı, göçmen öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla sözleşmeli öğretmenler olarak eğitim-öğretim kadrosunu nicelik ve nitelik bakımından güçlendirmiş, göçmen öğrencilerin yoğun olarak bulunduğu okullardaki öğretmenlere “Kapsayıcı Eğitim”, göçmen eğitimcilerle ise formasyon eğitimleri vermiş ve Geçici Koruma Altındaki Göçmen Çocukların Türk Eğitim Sistemine Entegrasyonlarının Desteklenmesi Projesi/ Promoting Integration of Syrian Children to Turkish Education System (PİCTES) ile çeşitli çalışmalar yapmıştır (Eğitim Reformu Girişimi, 2017).

Tekin ve Yüksek (2017)'e göre Türkiye'de bulunan Suriyeli çocukların %65'i bir okula kayıtlıdır ve bu oran gün geçtikçe artmaktadır. Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü (2020) verilerine göre Suriyeli öğrencilerin eğitim kademelerine göre okullaşma oranları, %30,77,

ilkokul, %88,80, ortaokul, %70,13 ve lise ise, %32,55 şeklindedir (Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, 2020). Okullaşma oranı, ilkokul en yüksek, en düşük oranın ise, lise kademesinde olduğu görülmektedir. Lise kademesinde okullaşma oranının düşük olmasının iki sebebi vardır. Bir sebebi, Suriye’de lise eğitiminin zorunlu olmamasından dolayı katılımın diğer kademelere göre düşük olmasıyken diğer neden ise ekonomik sıkıntı yaşanan ailelerde lise çağındaki gençlerin çalışmak zorunda olmasından dolayı eğitime devam edememesidir (Taştan & Çelik, 2017).

Bu açıdan bakıldığında konunun çok boyutlu olduğu hemen fark edilebilir. Göç etmek zorunda kalan sığınmacı çocuklarının da insan hakları bağlamında eğitim hakkına kavuşmaları ve eğitim hakkının sağlanması gereklidir. Eğitim çağındaki Suriyeli sığınmacıların eğitim olanaklarından yararlanabilmesi için Türkiye’deki devlet okulları önemli bir misyon yüklenmektedir. Türkiye’nin göçmen sığınmacı öğrencilere yönelik eğitim politikaları incelendiğinde; GEM’lerin kapatılması ve öğrencilerin Türk eğitim sistemine uyumu için devlet okullarına yönlendirildikleri görülmektedir. Devlet okullarının sığınmacıların eğitiminde öncelikli bir konuma sahip olduğu ifade edilebilir. Eğitim çağındaki bulunan sığınmacıların devlet okullarına kabul edilmesi ve kayıt işlemlerinin düzenlenmesi 2014/21 sayılı “Yabancılara Yönelik Eğitim Öğretim Hizmetler Genelgesi”nde belirtilen şekilde gerçekleştirilmektedir. Genelge ile zorunlu göç ile Türkiye’ye gelen eğitim çağındaki her bireyin, yükseköğretim kurumları dışındaki eğitim kurumlarına kaydının gerçekleştirilebileceği belirtilmektedir. GEM’lerde olduğu gibi devlet okullarına kayıt yapılması için yabancı tanıtma belgesinin bulunması şartı aranmakta devlet okullarına kayıt yapılan Suriyeli sığınmacıların kayıt, devam ve devamsızlık durumu, nakil işlemleri e- okul üzerinden sağlanmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2014). Sığınmacıların devlet okullarına kaydedilmesi ile birlikte okullaşma oranlarında ciddi bir artış meydana geldiği görülmektedir.

Göçmen öğrencilerin okullaşma durumu eğitim-öğretim yıllarına göre incelendiğinde; 2014-2015 eğitim öğretim yılından itibaren okullaşma oranlarında kademeli olarak artış gözlemlendiği görülmektedir. 2014-2015 eğitim öğretim yılında %30 olarak kaydedilen okullaşma oranı 2019-2020 eğitim öğretim yılında %63’e ulaşmıştır. Sığınmacıların okullaşma durumlarında dikkat çeken diğer bir nokta ise devlet okullarında kayıtlı öğrenci sayısının yıllar içinde gösterdiği artıştır. 2014-2015 yılında 40.000 olan resmî okullara kayıtlı öğrenci sayısı 2019-2020 eğitim öğretim yılında 9 kata yakın bir artış göstererek 684.919’a ulaşmıştır. Mevcut rakamlarla Türkiye birçok Avrupa ülkesinin toplam nüfusundan fazla sayıdaki Suriyeli sığınmacı öğrenciyi eğitim sistemine dâhil etmiştir. Mülteci ve göçmen gruplara yönelik olarak verilen eğitim sonucunda öğrencilerin sosyal hayatta başarılı olmaları, yaşadıkları topluma uyumlu olarak yetişmeleri ve ev sahibi toplumun karar verme süreçlerine katılmasının sağlayan beceri ve yetkinliğe ulaşmaları beklenmektedir. Mülteci ve göçmen gruplara yönelik eğitim politikalarında toplulukların eğitime erişimi sağlansa dâhi, uygulanan öğretim programlarının kalitesi ve uygulanma sürecindeki başarı oranı bölgeler ve grupları arasında farklılıklar göstermektedir. Verilen eğitimin kalitesi, takibi ve değerlendirilmesine yönelik yaşanan sorunlar mülteci ve göçmen grupların eğitimine yönelik standartların belirlenmesini zorunlu kılmaktadır (Williams 2001’den akt. Ateşok 2018).

Bu durum; Milli eğitim politikalarının yürütülebilmesi bağlamında Türkiye’deki göçmenlerin Türkiye Cumhuriyeti devletine, temel eğitimden yüksek öğretime kadar planlandığı programlara hem ekonomik hem de sosyal-kültürel olmak üzere olağanüstü bir yük ve zorluk getirdiği yadsınamaz.

Çalışmamız Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan göçmen/sığınmacı çocukların Türk Milli Eğitiminin amaçları doğrultusunda eğitim hakkında yararlanmaları, dil sorunun çözümünü kolaylaştırıcı kapsamda göçmen gönüllü öğretmenlerin sınıf içindeki fonksiyonlarının sınıflardaki Türk öğretmenlerden tarafından değerlendirilmesini irdelemektedir. Bir proje olarak başlayan ve bitirilen bu çift dilli ve çift öğretmenli eğitimin etkilerinin ne'liği değerlendirilmiştir.

YÖNTEM

Sınıf öğretmenlerinin, göçmen gönüllü öğretmenlerin yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim-öğretim sürecine etkileri ile ilgili görüşlerinin değerlendirildiği bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın problemine uygun olarak seçilen araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analiz edilmesi ile ilgili bilgiler aşağıda alt başlıklarla verilmiştir.

Araştırmanın Deseni (Modeli)

Sınıf öğretmenlerinin, göçmen gönüllü öğretmenlerin yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim-öğretim sürecine etkileri ile ilgili görüşlerinin değerlendirildiği bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Nitel araştırma, olgu ve olayları doğal ortamları içerisinde derinlemesine inceleme ve araştırmaya katılan kişilerin deneyimlerinden doğan anlamların sistematik olarak incelenmesi fırsatı sunmaktadır (Hatch, 2002). Fenomenoloji deseni, kişilerin belirli kavram, olgu ve olaylarla alakalı fikirlerini kapsamlı ve detaylı bir şekilde ele alma olanağı sağladığı için seçilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2008). Araştırma verilerinin detaylı olarak elde edilmesine olanak sağlayan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Araştırma Grubu

Araştırmamıza katılanlar 2022-2023 eğitim öğretim yılında Mersin ilinde bulunan Akdeniz ilçesi içerisindeki dört ayrı okulda görev yapan t 24 sınıf öğretmenidir. Araştırma grubu, Suriyeli göçmen öğrencilerin yoğun olarak devam ettikleri dört ilkokuldan seçilmiştir.

Tablo 1. Çalışma grubunda yer alan sınıf öğretmenlerine ilişkin bilgiler

Sıra	Kod İsim	Cinsiyet	Eğitim Düzeyi	Kıdem Yılı
1	S1	Kadın	Lisans	15
2	S2	Erkek	Lisans	20
3	S3	Kadın	Y.Lisans	15
4	S4	Kadın	Lisans	18
5	S5	Kadın	Lisans	17
6	S6	Erkek	Lisans	10
7	S7	Kadın	Y.Lisans	22
8	S8	Erkek	Lisans	25
9	S9	Kadın	Lisans	23
10	S10	Kadın	Lisans	10
11	S11	Erkek	Lisans	20
12	S12	Erkek	Lisans	17
13	S13	Erkek	Lisans	25
14	S14	Kadın	Lisans	10
15	S15	Erkek	Lisans	30
16	S16	Kadın	Lisans	24
17	S17	Kadın	Lisans	23
18	S18	Erkek	Lisans	20
19	S19	Erkek	Lisans	22
20	S20	Erkek	Lisans	25
21	S21	Erkek	Lisans	30
22	S22	Erkek	Lisans	15
23	S23	Kadın	Lisans	27
24	S24	Kadın	Lisans	18

Çalışma grubundaki öğretmenlerin 12'si erkek (% 50), 12'si ise kadındır (% 50). Öğretmenlerimizden 2'si (%8,3) yüksek lisans, 22'si (% 91,7) ise lisans mezunudur. Sınıf öğretmenlerinin hizmet süreleri 10 ile 30 yıl aralığında değişmektedir.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmanın verileri Mersin'in Akdeniz ilçesinde 4 farklı okulda görev yapan 24 sınıf öğretmeni ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşme formlarıyla elde edilmiştir.

Araştırma verilerinin toplanmasında demografik bilgiler formu ile yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Kişisel bilgilerin yer aldığı demografik bilgi formunda katılımcıların öğrenim düzeyi, cinsiyeti ve hizmet süreleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, sınıf öğretmenlerinin konuyla ilgili görüş, yargı, varsayım, duygu ve düşüncelerini etraflıca inceleme fırsatı vermesi; ayrıca görüşme öncesinde hazırlanan sorulara, görüşme sırasında da yeni soru sorma olanağı vermesi açısından seçilmiştir (Merriam, 2013). Konu ile ilgili literatür taraması yapıldıktan sonra sınıf öğretmenlerinin fikirlerini öğrenmek amacıyla 10 soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Oluşturulan görüşme formu sosyal bilgiler eğitimi alanında bir Prof. Dr., eğitim sosyolojisi alanında bir Doç. Dr. ve ölçme değerlendirme alanında bir Doç. Dr. olmak üzere üç uzmanın görüşüne sunulmuştur. Araştırmada veriler toplanmaya başlanmadan önce çalışma grubu haricinde 4 sınıf öğretmeni ile pilot uygulama yapılmıştır. Uzman görüşleri ve pilot uygulamadan elde edilen geribildirimler sonucunda soruların anlaşılabilirliği göz önünde bulundurularak görüşme formu üzerinde gerekli düzeltmeler yapılarak 8 soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur.

Verilerin Toplanması

Sınıf öğretmenlerinin, göçmen gönüllü öğretmenlerin yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim-öğretim sürecine etkileri ile ilgili görüşlerinin değerlendirildiği yarı yapılandırılmış görüşme formu daha önceden belirlenen sınıf öğretmenleriyle yapılmıştır. Çalışma ve görüşme formu hakkında gerekli bilgilendirmeler yapılarak öğretmenlerin kendilerini rahat hissedeceği bir zemin oluşturulmuştur. Görüşmeler sırasında katılımcıların bilgisi dahilinde notlar alınmıştır. Hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile katılımcılara görüşlerini rahatlıkla ifade etmelerine fırsat verilmiştir. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerin isimleri kullanılmayıp, kod adlar S1,.....S24 kullanılmış ve bununla ilgili sınıf öğretmenleri bilgilendirilmiştir.

Verilerin Analizi

Sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmeler neticesinde toplanan verilerin yorumlamasında betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz; toplanan verilerin araştırmacının daha önceden belirlediği temalara göre incelendiği, katılımcıların duygu, düşünce ve fikirlerinin neden-sonuç ilişkisi çerçevesinde doğrudan alıntılar kullanılarak yorumlandığı analiz şeklidir (Yıldırım & Şimşek, 2008). Yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda elde edilen verilerden hareketle kodlamalar yapılmış, betimsel analiz tekniği ile toplanan veriler azaltılıp, gruplandırılmıştır. Öğretmenlerin sorulara verdiği cevaplardan hareketle ortak kavramlardan oluşan temalar tablolar şeklinde organize edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin bazı konular hakkındaki görüşleri, var olan durumu olduğu şekliyle ortaya koymak için üzerinde hiçbir değişiklik yapılmadan sunulmuştur.

BULGULAR

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formlarının Verileri

Araştırmanın problemi doğrultusunda yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Çalışma grubu ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular gruplandırılmış, gerekli durumlarda sınıf öğretmenleriyle yapılan görüşmelerden doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuştur. Araştırmada yapılan görüşmelerle toplanan verilerin analiziyle elde edilen bulgular aşağıdaki tablolarda organize edilmiştir.

Tablo 2. Göçmen gönüllü öğretmenlerle birlikte sınıf içinde eğitim öğretim açısından yaşadığınız problemler nelerdir?

Temalar	Öğretmenler	Frekans (f)
Otorite sorunu	S1,S4,S5,S8,S9,S10	6
Davranış bozukluğu	S12,S15,S16,S17,S23	6
Zaman problemi	S19,S22	2
Sorumsuz ve isteksiz olmaları	S2,S3,S11,S14	4
Eğitimlerinin yetersiz olması	S20,S21,S24	3
Uyum sorunu	S6,S7,S13,S18	4

Araştırmamıza katılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı göçmen gönüllü öğretmenlerle birlikte eğitim öğretim sürecinde otorite kurmada sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar gönüllü göçmen öğretmenlerde davranış bozuklukları gözlemlediklerini ifade ederken, bazıları da zaman ders/ konu anlatımları için zamanın yetersizliğine dikkat çekmişlerdir. Bunun yanında katılımcıların bir kısmı da öğretmenlerin sorumsuz ve isteksiz olduklarını, eğitimlerinin/ öğretmenlik formasyonlarının yetersiz olmasını ve uyum sorunu yaşadıklarını belirtmişlerdir.

"Sınıf içerisinde göçmen gönüllü öğretmenlerle çalışırken, öğrenciler üzerinde otorite kurmakta güçlük çektim. Öğrencilerin davranışlarını şekillendirmede ve de yönlendirmede zorluklar yaşadım." (S4, görüşme, 12 Ekim 2022). Sınıf öğretmenlerinden S9 (görüşme, 17 Ekim 2022): "Göçmen öğrencilerin bu süreçte davranış bozukluğu yaşadıklarını, bunları düzeltmekle uğraşırken göçmen gönüllü öğretmenlerden dolayı zorlandım öğrencilerin bana yeteri kadar ilgi göstermediklerini gördüm." Katılımcılardan S11 (görüşme, 17 Ekim 2022): "Göçmen gönüllü öğretmenlerin bir kısmı sınıf içerisinde sorumsuz davranmakta ve verilen görevleri yapmakta isteksiz, olduklarını gördüm. Bu durum benim de çalışma performansımı olumsuz etkiledi." Ayrıca S19 (görüşme, 18 Ekim 2022): "Eğitim öğretim sürecinde göçmen gönüllü öğretmenlerle çalışırken derslerde konuların yetiştirilmesinde ve kazanımların aktarılmasında zaman problemi yaşadım, zamanı verimli kullanmakta çok zorlandım." Sınıf öğretmenlerinde S20 (görüşme, 19 Ekim 2022) ve S13 (görüşme, 18 Ekim 2022): " Göçmen gönüllü öğretmenlerin eğitim düzeylerinin yetersiz olmasından dolayı sınıf içerisinde uyum problemleri yaşamamıza neden oldu. Bu durum öğrenciler üzerinde olumsuz etkiler bıraktı." Şeklinde açıklamalarda bulunmuşlardır.

Tablo 3. Göçmen gönüllü öğretmenlerle birlikte çalışırken, göçmen öğrencilerle iletişim kurmada sorun yaşadınız mı? Yaşadıysanız ne gibi sorunlardı?

Temalar	Öğretmenler	Frekans (f)
İletişimde ikilem yaşamaları	S2,S3,S11,S14,	4
Duyarsız olmaları	S20,S21,S23	3
İkinci planda kalmak	S6,S8,S13,S18,24	5
Tercümede yetersizlik	S1,S4,S5,S7,	4
Sorun yaşamadım	S9,S10,S12,S15,S16,S17,S19,S22	8

Göçmen gönüllü öğretmenlerle birlikte çalışan bazı sınıf öğretmenleri iletişim kurmada ikinci planda kaldıklarını, iletişimde ikilem yaşadıklarını, tercümede yetersizlikler ve duyarsızlıkların olduğunu ifade etmişlerdir. Bir kısım sınıf öğretmeni ise iletişim konusunda sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir.

"Ders esnasında göçmen gönüllü öğretmenlerle çalışırken, sorun yaşamıyorduk. Onlar hem öğrenci hem de velilerle iletişim kurmamızda yardımcı oluyorlardı" (S19, görüşme, 18 Ekim 2022). Katılımcılardan S7(görüşme, 14 Ekim 2022): "Bazı göçmen gönüllü öğretmenlerin tercümede yetersiz oldukları ve çoğu zaman öğrencinin ne sorunu olduğunu tam olarak ifade edemediklerini gördüm." Sınıf öğretmenlerinden S24 (görüşme, 20 Ekim 2022): " iletişimde sorun oldu. Bazı öğrenciler sürekli gönüllü göçmen öğretmenleri dikkate alıyorlardı." Bazı göçmen gönüllü öğretmenler çok duyarsızdı. Gözlerinin önündeki olan olaylara bile müdahale etmiyorlardı, siz bizden çok fazla maaş alıyorsunuz" (S23, görüşme, 20 Ekim 2022). Tarzında görüş belirtmişlerdir.

Tablo 4. Göçmen gönüllü öğretmenlerle birlikte çalışmadığınız dönemde, göçmen öğrencilerle iletişim kurmada sorun yaşadınız mı? Yaşadıysanız bunlar ne gibi sorunlardı?

Temalar	Öğretmenler	Frekans (f)
Disiplin sorunu	S6,S7,S13,S18,S19,S22	6
İletişim sorunu	S5,S8,S9,S12,S15,S16	6
Bağ kurma sorunu	S20,S21,S24,S17	4
Eğitim öğretim sürecinde sorun	S2,S3,S11,S14,	4
Sorun yaşamadım	S1,S4,S20,,S23	4

Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu göçmen gönüllü öğretmenlerle çalışmadıkları dönemde iletişim konusunda disiplin sorunu, bağ kuramama, eğitim öğretim faaliyetlerinde sorunlar yaşadıklarını söylemişlerdir. Dört sınıf öğretmeni ise iletişimde sorun yaşamadıklarını açıklamışlardır.

"Göçmen gönüllü öğretmenlerle çalışmadığımız dönemde iletişim konusunda sorunlar yaşadım. Dil sorunu olduğu için çocukların isteklerini anlamakta zorluk yaşadım. Sınıf içerisinde yaşadıkları tartışmalara hakim olamadım. İlk zamanlarda Türkçe bilmedikleri için kendi aralarında sürekli bir tartışma halindeydiler bu konuda başlarda çok ama çok zorlandım " (S1, görüşme, 11 Ekim 2022). Sınıf öğretmenlerinden S3(görüşme, 11 Ekim 2022): "Anlama problemi yaşadık. İletişim problemleri yaşıyorduk. Fakat göçmen gönüllü öğretmenler olmadığı için öğrenmek için daha fazla çaba sarf ettiler." Katılımcılardan S5 (görüşme, 12 Ekim 2022) ve S8 (görüşme, 14 Ekim 2022): " Sınıf içi etkinliklerin uygulanmasında iletişimde sorun oldu. Veliler sınıf gruplarında yapılan görüşmelerde sorunlar yaşandı sağlıklı iletişim sağlanamadı." Ayrıca S16(görüşme, 18 Ekim 2022): Türkçe bilmeyen öğrencilerle iletişim kurulamadığı için dersler başarı düzeyi düştü ve başarısızlığın nedenleri tam olarak anlatılamadığı için de sorunların çözümü gecikti." Bazı öğretmenlerimiz bu şekilde düşüncelerini ifade etmişlerdir.

Tablo 5. Göçmen gönüllü öğretmenlerle birlikte çalışırken, sınıf yönetiminde (otorite kurmada vb) sorun yaşadınız mı? Yaşadıysanız bunlar ne gibi sorunlardı?

Temalar	Öğretmenler	Frekans (f)
Pasif duruma düşme	S2,S3,S11,S14,S20	5
Yönetimde kargaşa	S6,S7,S13,S18,S21,S24,	6
Sınıf kurallarını önemsememeleri	S12,S15,S16,S17,S19	5
Sorun yaşamadım	S1,S4,S5,S8,S9,S10,S22,S23	8

Sınıf öğretmenlerinin bir kısmı göçmen gönüllü öğretmenlerle birlikte çalışırken sınıf yönetiminde kargaşa yaşandığını, bazıları pasif duruma düştüklerini, bazıları da bu durumda öğrencilerin sınıf kurallarını önemsemediklerini ifade etmişlerdir. Sekiz sınıf öğretmeni ise sınıf yönetiminde sorun yaşamadıklarını söylemişlerdir.

"Sınıf yönetimi konusunda çok desteklerini gördüm. Öğrencilerin okula ve derse adapte olmalarında yardımcı oldular ve sınıf içinde otorite kurmada olumlu etkilerde bulundular" (S12, görüşme, 17 Ekim 2022). Sınıf öğretmenlerinden S1(görüşme, 11 Ekim 2022), S4(görüşme, 12 Ekim 2022), S8(görüşme, 14 Ekim 2022) ve S9(görüşme, 17 Ekim 2022): Sınıf yönetiminde otorite kurmada sorun yaşamadıklarını tam tersi sınıf yönetiminde öğrencilerin okul kurallarını öğrenip ona göre davranmalarında yardımcı olduklarını belirtmişlerdir." Öğretmenlerden S6(görüşme, 12 Ekim 2022): "Göçmen gönüllü öğretmenler kendi ülkelerindeki eğitim müfredatına alışık oldukları için derlerde zaman zaman sınıf yönetiminde otorite kurmada zarar verdiler. " Katılımcılardan 24(görüşme, 20 Ekim 2022): otorite kurmada ve

sınıf yönetiminde göçmen öğrenciler, göçmen gönüllü öğretmenleri otorite olarak gördükleri için zaman içerisinde sorunlar yaşadım. " Bir kısım sınıf öğretmeni bu şekilde açıklamalarda bulunmuşlardır.

Tablo 6. Göçmen gönüllü öğretmenlerle birlikte çalışmanın göçmen öğrencilerin “okuma yazma” öğrenmeleri üzerinde nasıl etkileri olduğunu düşünüyorsunuz?

Temalar	Öğretmenler	Frekans (f)
Öğrenmelerini yavaşlatıp, olumsuz etkiledi	S2,S3,S6,S7,S11,S14,S18,S20,S21,S24	10
Öğrenme hızlarını artırıp, olumlu etkiledi	S1,S4,S5,S8,S9,S10,S12,S13,S15,S16,S17,S19,S22,S23	14

Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerin çoğunluğu göçmen gönüllü öğretmenlerle birlikte çalışmanın göçmen öğrencilerin öğrenme hızlarını artırıp, olumlu yönde etkilediklerini belirtirken bazı sınıf öğretmenleri de göçmen öğrencilerin öğrenmelerini yavaşlattıklarını ve de olumsuz etkilendikleri yönünde görüş belirtmişlerdir.

"Göçmen gönüllü öğretmenler okuma yazma konusunda öğrencilere faydalı oldular. Okuma yazma tekniklerini öğrencilere anlatmaları öğrencilerin okuma yazmaya geçmelerinde çok olumlu etkileri oldu" (S16, görüşme, 18 Ekim 2022). "Olumlu yönde etkilerinin olduğunu düşünüyorum. Göçmen öğrencilerin dil öğrenmede öğrencinin kendini okuma yazmaya yönlendirmede destek oldular ve gerekli yerlerde doğru müdahalelerde bulundular" S4(görüşme, 12 Ekim 2022). Sınıf öğretmenlerinden S3(görüşme, 11 Ekim 2022): "Olumsuz etkileri oldu. Çünkü göçmen gönüllü öğretmenlerin okuma yazma öğretme teknikleri farklı olduğu için göçmen öğrencilerin okuma yazma süreçlerine de olumsuz etkilemelerde bulduklarını düşünüyorum."

Tablo 7. Göçmen gönüllü öğretmenlerle birlikte çalışmanın, göçmen öğrencilerin entegrasyon (sınıfa uyumu, arkadaşlık ilişkileri, kendilerini ifade etme vb) süreci üzerinde nasıl etkileri olduğunu düşünüyorsunuz?

Temalar	Öğretmenler	Frekans (f)
Gruplaşmaya neden oldular	S2,S3,S6,S7,S11	5
Uyum sağlamada güçlük çektiler	S12,S13, ,S22	3
Kültürel çatışmalara neden oldular	S14,S18,S20,S21,S24	5
Birlikteliğe katkı sağlayıp, olumlu etkilediler	S1,S4,S5,S8,S9,S10,S15,S16,S17,S19,S23	11

Sınıf öğretmenlerinin bir kısmı göçmen gönüllü öğretmenlerle birlikte çalışmanın, göçmen öğrencilerin entegrasyon sürecinde gruplaşmaya, kültürel çatışmalara ve uyum sağlamada güçlükler neden olduğunu söylemişlerdir. Sınıf öğretmenlerin çoğunlu ise göçmen gönüllü öğretmenlerin birlikteliğe katkı sağlayıp entegrasyon sürecini olumlu etkilediklerini ifade etmişlerdir.

"Göçmen öğrencilerin sınıf uyumu, arkadaşlık ilişkileri, kendilerini ifade etme ve entegrasyon sürecinde göçmen gönüllü öğretmenlerin faydalı olduklarını düşünüyorum" (S10, görüşme, 17 Ekim 2022). "Olumsuz etkilerinin olduğunu düşünüyorum. Çocuklar entegre olmak yerine gruplaşmalarında rol oynadıkları fikrindeyim" S7(görüşme, 14 Ekim 2022). Araştırmaya katılan öğretmenlerden S13(görüşme, 18 Ekim 2022): "Göçmen öğrencilerin uyum sağlama ve kendilerini ifade etmelerine olumlu etkileri olduğunu düşünüyorum. Çünkü kendi dillerinden bir yetişkinin okulda olması kendilerini daha rahat ve güvende hissetmelerini sağladığı gibi uyumda, kendilerini ifade etmelerinde katkıları oldu. "katılımcılardan bazıları bu şekilde ifadelerde bulunmuşlardır.

Tablo 8. Göçmen gönüllü öğretmenler hakkındaki düşüncelerinizi ifade eder misiniz?

Temalar	Öğretmenler	Frekans (f)
Çok yardımcı oldular. Kesinlikle beraber derse girmeliyiz.	S1,S4,S5,S8,S9,S10,S12,S15,S16,S17,S19,S22,S23	13
Hiçbir yardımları olmadı. Olmamları daha iyi	S2,S3,S6,S7,S11,S14	6
Türk öğrencilere sunacağım katkıyı ve müfredatın uygulanmasını yavaşlattılar	S18,S20,S21	3
Olsalar da olur olmasalar da olur	S13,S24	2

Sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu göçmen gönüllü öğretmenlerin çok yardımcı olduklarını ve kesinlikle beraber çalışmaya devam etmeleri gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Bir kısım sınıf öğretmeni ise göçmen gönüllü öğretmenlerin hiçbir yardımlarının olmadığını, müfredatın uygulanmasında aksamalara neden olduklarını belirtirken bazı sınıf öğretmenleri de olsalar da olur olmasalar da olur şeklinde düşüncelerini açıklamışlardır.

Tablo 9. Suriyeli gönüllü öğrencilerin görevlerinin sonlandırılmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Temalar	Öğretmenler	Frekans (f)
İyi oldu	S2,S3,S7,S11,S14,S18,S21,S24	8
Kötü oldu	S1,S4,S5,S6,S8,S9,S10,S12,S13,S15,S16,S17,S19,S20,S22,S23	16

Bu çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin bir kısmı Suriyeli gönül öğrencilerin görevlerinin sonlandırılmasının iyi olduğunu belirtirken, sınıf öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu ise Suriyeli gönüllü öğrencilerin görevlendirmelerinin sonlandırılmasının kötü olduğu şeklinde düşüncelerini ifade etmişlerdir.

SONUÇ

Araştırmanın sonucunda sınıf öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu, toplumsal uyumu güçlendirici bir etken olarak eğitimi-öğretim faaliyetlerinde göçmen gönüllü öğretmenlerin okullarda görev yapmalarının, yabancı uyruklu öğrencilerin iyi bir eğitim almalarına katkı sağlayacakları yönünde görüş belirtmişlerdir.

Sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu göçmen gönüllü öğretmenlerin çok yardımcı olduklarını ve kesinlikle beraber çalışmaya devam etmeleri gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Bir kısım sınıf öğretmeni ise göçmen gönüllü öğretmenlerin hiçbir yardımlarının olmadığını, müfredatın uygulanmasında aksamalara neden olduklarını belirtirken bazı sınıf öğretmenleri de olsalar da olur olmasalar da olur şeklinde düşüncelerini açıklamışlardır. Sınıf öğretmenlerinin bir kısmı göçmen gönüllü öğretmenlerle birlikte çalışmanın, Suriyeli öğrencilerin entegrasyon sürecinde gruplaşmaya, kültürel çatışmalara ve uyum sağlamada güçlükler neden olduğunu söylemişlerdir. Sınıf öğretmenlerin çoğunluğu ise göçmen gönüllü öğretmenlerin birlikteliğe katkı sağlayıp entegrasyon sürecini olumlu etkilediklerini ifade etmişlerdir. Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerin çoğunluğu göçmen gönüllü öğretmenlerle birlikte çalışmanın göçmen öğrencilerin öğrenme hızlarını artırıp, olumlu yönde etkilediklerini belirtirken bazı sınıf öğretmenleri de göçmen öğrencilerin öğrenmelerini yavaşlattıklarını ve de olumsuz etkilendikleri yönünde görüş belirtmişlerdir.

Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu göçmen gönüllü öğretmenlerle çalışmadıkları dönemde iletişim konusunda disiplin sorunu, bağ kuramama, eğitim öğretim faaliyetlerinde sorunlar yaşadıklarını söylemişlerdir. Bazı sınıf öğretmenleri de iletişimde sorun yaşamadıklarını açıklamışlardır.

Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinden bir kısmı Suriyeli gönüllü öğretmenlerle birlikte sınıf içinde çalışırken eğitim öğretim sürecinde otorite kurmada sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bazı katılımcılar davranış bozukluklarının yaşanmasına dikkat çekerken, bazıları da zaman problemi, sorumsuz ve isteksiz olduklarını, eğitimlerinin yetersiz olmasını ve uyum sorunu yaşadıklarını söylemişlerdir.

Sığınmacı ve mülteci eğitimine yönelik çalışmalar, göç edenlerin eğitim durumuyla ilgili verilerin azlığına ve ev sahibi toplumun mülteci eğitimine yönelik çalışmalarının uluslararası örgütlerin raporlarıyla sınırlı olduğuna dikkat çekmektedir. Bu gruplara yönelik eğitim literatürünün genişletilmesi, göç edenlere yönelik acil müdahale ve uyum programlarının geliştirilmesi amacıyla ev sahibi ülkenin göçmen gruplara sunduğu eğitim hizmetlerinin araştırılması ve mültecilere uygulanan eğitim programlarının analiz edilmesi önemlidir (DrydenPeterson 2011; Heninger 2005; Talbot, 2005).

Sığınmacı ve mülteci grupların ev sahibi toplumdaki eğitim kurumlarına kayıt oranı önemli bir başarı göstergesi olmasına karşın okula kayıt oranı, bu grupların okula devamı ve akademik başarısının sağlanacağı anlamına gelmemektedir. Dezavantajlı gruplar olarak mülteci ve sığınmacıların okula devamının sağlanmasının yanında ev sahibi toplumdaki eğitim uygulamalarının göçmen ve mülteci gruplara uyumlu ve onları da kapsayacak şekilde düzenlenmesi önemlidir (Özer, Komşuoğlu & Ateşok, 2016; Neumann, 2007). Okullaşmaları sağlanan Suriyeli sığınmacı öğrencilerin toplumsal hayata katılmaları, sosyalleşmeleri ve karşılaştıkları sosyo-kültürel uyum problemlerinin çözülerek sağlıklı bireyler olarak hayata atılmaları eğitim sürecinin önemli hedeflerindedir.

ÖNERİLER

Mülteci ve göçmen grupların eğitimi, ev sahibi toplumun eğitim sistemi içinde tasarlanıp uygulanmalıdır. Mülteci ve göçmen gruplarının eğitimin sürdürülebilirliği ve ev sahibi topluma uyumunun sağlanması için eğitim faaliyetlerinin tasarlanmasında ulusal eğitim bakanlıkları ile iş birliği sağlanmalıdır (UNHCR, 2012).

Eğitim bir kamusal hizmet olup aynı zamanda her bireyin hakkıdır ve devlet bu hakkı tüm yurttaşlarına eşit sağlamak zorundadır. Bu bağlamda Türkiye göçmen çocukların kolayca entegrasyonunu sağlayacak olan eğitimin geliştirilmesi ve yeni politikalar ve programlar oluşturarak, yeni bir bakış açısı geliştirmek zorundadır. Yeni bir kamu politikası oluşturularak, eğitime erişimin önündeki bütün engeller kaldırılmalıdır. Göçün yarattığı ve tüm toplumun yani yerli-göçmen herkesin etkilendiği sosyal, ekonomik ve kültürel sıkıntılar yine yeni eğitim ve uyum politikaları ile çözüme kavuşacaktır. Bunun için kısa ve uzun vadeli, toplumu oluşturan tüm grupları kapsayan politikalar üretilmek zorundadır. Toplumun hem kamusal hem de sivil kuruluşları arasında eşgüdüm sağlayarak sorunlar teşhis ve tedavi edilebilir.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından özellikle göçmen gönüllü öğretmenlerin Türkçe dil kursları aracılığıyla yeterli düzeyde dil eğitimi almaları ve hizmet içi eğitim seminerleriyle öğretmenlik formasyon eğitimlerini tamamlayarak eğitim öğretim sürecinde daha fazla etkin ve faydalı olmaları sağlanabilir.

Etik Metin

Bu makalede araştırma ve yayın etiği kuralları takip edilmektedir. Makale ile ilgili her türlü ihlalin sorumluluğu yazar/yazarlara aittir.

KAYNAKÇA

- Akıncı, B., Nergiz, A., & Gedik, E. (2015). Uyum süreci üzerine bir değerlendirme: Göç ve toplumsal kabul. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 2, 58-83.
- Aktaş, M. (2018). Türkiye'deki Suriyeliler: sorunlar ve çözüm önerileri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (42), 129-154.
- Ateşok, Z. Ö. (2018). *Karşılaştırmalı perspektiften uluslararası mülteci rejimi bağlamında mülteci eğitimi ve Türkiye örneği*, [Yayımlanmamış doktora tezi]. İstanbul Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Berry J. W. (2001) A psychology of immigration. *J Soc Issues*, 57, 615-631.
- Candnappa, M. & Egharevba, I. (2000). *Extraordinary childhoods: The social lives of refugee children*. Research Brief.
- Christie, P., & Sidhu, R. (2002). *Responding to globalisation: Refugees and the challenges facing Australian schools*. Mots Pluriels.
- Çelik, T. (2019). The Syrian students in the classes of social studies teachers from their perspective. *Sakarya University Journal of Education*, 9(2), 383-407.
- Dryden-Peterson, S. (2011). *Refugee education: A global review*, Geneva. <http://www.unhcr.org/4fe317589.html>
- Dryden-Peterson, S. (2016). Refugee education: the crossroads of globalization. *Educational Researcher*, 45(9), 473-482.
- Eğitim Reformu Girişimi, (2017). *Eğitim izleme raporu 2017-2018*. Eğitim Reformu Girişimi.
- Emin, M. N., (2016). *Türkiye'deki Suriyeli çocukların eğitimi: Temel eğitim politikaları*. Setta Yayıncılık.
- Erdem, C. (2017). Sınıfında mülteci öğrenci bulunan sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları öğretimsel sorunlar ve çözüme dair önerileri. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 26-42.
- GİGM (2020). <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>.
- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü. (2020). *Eğitim kademelerine göre okullaşma*. https://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_01/27110237_OCAK_2020internet_BulteniSunu.pdf
- Hatch, J. A. (2002). *Deciding to do a qualitative study: Doing qualitative research in education settings*. SUNY Press
- Heninger, L. (2005). Who is doing what and where? *Forced Migration Review*, 22, 7-8.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2014). Sonsöz kültürleşme ve aile ilişkileri. *Türk Psikoloji Yazıları*. 17(34), 120-127.
- Kantzara, V. (2011). The relation of education to social cohesion. *Social Cohesion and Development*, 6(1), 37-50.
- Machel, G. (1996). *The impact of war on children: A review of progress since the 1996 United Nations report on the impact of armed conflict on children*. United Nations Children's Fund.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. (Çev: Ed. Turan, S.). Nobel Akademik.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2014). *Milli eğitim istatistikleri*. Örgün Eğitim. <http://sgb.meb.gov.tr/www/milliegitim-istatistikleri-orgun-egitim-2013-2014/icerik/95>
- Neumann, U. (2007). *Eğitim ve öğretim sürecinde bir kaynak olarak çok dillilik içinde kökler ve yollar: Türkiye'de göç süreçleri*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları
- Özer, Y. Y., Komşuoğlu, A. & Ateşok, Z. Ö. (2016). Türkiye'deki Suriyeli çocukların eğitimi: sorunlar ve çözüm önerileri. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(37), 76-110.
- Schiefer, D., & Van der Noll, J. (2017). The essentials of social cohesion: A literature review. *Social Indicators Research*, 132, 579-603.
- Sinclair, M. (2001). Education in emergencies. In *Learning for a future: Refugee education in developing countries*, (p.1-84).

- Sommers, M. (1999). *Emergency education for children*. Massachusetts Institute of Technology.
- Şeker, B. D., & Aslan, Z. (2015). Eğitim sürecinde mülteci çocuklar: Sosyal psikolojik bir değerlendirme. *Economics & Sociology*, 8(1), 86-105
- Talbot, C. (2005). Recent reserach and current research gaps. *Forced Migration Review*, 22, 5-7.
- Taştan, C. & Çelik, Z. (2017). *Türkiye’de Suriyeli çocukların eğitimi: Güçlükler ve öneriler*. Eğitim-Bir-Sen Stratejik Araştırmalar Merkezi.
- Tekin, U. & Yüksek, D. (2017). *Göç ve eğitim: Türkiye’de ve Almanya’da aile dili okul dilinden farklı olan çocukların okullaşması: Çalıştay sonuç raporu*. Heinrich Böll Stiftung Derneği ve Anadolu Kültür Derneği. <https://tr.boell.org/tr/2017/08/22/goc-ve-egitim-calistay-sonuc-raporu>
- Tezcan, M. (2010). Eğitimin toplumsal temelleri. İçinde V. Sönmez (Ed.). *Eğitim bilimine giriş* (s. 96-118). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Türkiyedeki Suriyeli Çocukların Eğitimi, (2023) *Temel eğitim politikaları*. SETA. http://file.setav.org/Files/Pdf/20160309195808_turkiyedeki-Suriyeli-çocukların-eğitimi-pdf-pdf
- UNHCR, (2012) *Asylum levels and trends in industrialized countries 2012*, UNHCR
- Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (2013, 4 Nisan). Resmi Gazete. (Sayı:28615). <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6458.pd>
- Yardım, M. (2017). Göç ve entegrasyon politikaları ışığında Fransa’da toplumsal kabul. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 100-136
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

Classroom Teachers' Evaluations On The Educational Process Of Migrant Students And The Contributions Of Migrant/Voluntary Educators

One of the most important sociological events that our country has faced in recent years is undoubtedly the international immigrants it has received from neighboring countries. Türkiye has been exposed to immigration flows since the 19th century. It has taken various measures according to the quality and quantity of these migration flows. Especially since the majority of the migrations that took place until 2011 included those from Turkish culture and language, educational measures for immigrants were not encountered until this date. However, after the political and social turmoil that started in our neighboring country Syria in 2011, today we host a population of immigrants approaching 4 million in our country. The fact that a significant proportion of these immigrants consists of children of educational age and the uncertainty of the migration period necessitates serious measures regarding education. When it comes to measures for immigrants, the first measures that come to mind are usually security, shelter and health. However, the relevant measures are measures for the problems encountered in the first years of migration. Problems encountered after a certain period of migration are generally social conflicts, child labor, and uneducated generations. The most effective way of minimizing the long-term negative effects of migration is the schooling of immigrant children and adult immigrants learning the language of the host country. In short, education is the most important and recommended issue for the solution of every problem. Education is seen as both the problem itself and the solution to the problems. After it is understood that immigrants will be permanent in our country, education, which is a facilitator in eliminating both legal and sociological problems such as social cohesion and citizenship, which is one of the main problems, should be handled specifically. In this context, it is imperative that especially children are schooled and their integration is ensured by taking their place in the Turkish education system. It is an undeniable fact that this situation will bring along many social, economic and cultural problems.

The aim of this study is to examine the evaluations of primary school teachers about immigrant volunteer educators by revealing the main problem areas of education, which is the facilitator of social cohesion in Turkey's migrant problem, regarding the education of foreign children in Mersin. Therefore, Turkey's education policies need to be transformed into a public policy in accordance with the changing needs. The issue is of particular importance in terms of education unity, public peace and continuity of social peace. The study group consisted of a total of 24 classroom teachers (12 male, 12 female) with different seniority and education levels working in 4 different primary schools in the Akdeniz district of Mersin province in the 2022-2023 academic year. Maximum variation sampling method, one of the purposive sampling methods, was used to determine the study group. The data of the research were collected with a semi-structured interview form. Descriptive analysis technique was used in the interpretation of the data collected in the study. According to the findings obtained in the study, while the majority of classroom teachers stated that working with immigrant volunteer trainers increased the learning speed of foreign students and had a positive effect; it is seen that some classroom teachers also stated that they slow down students' learning and that they are negatively affected. Majority of the classroom teachers who participated in the study emphasized that the immigrant volunteer trainers do not have sufficient educational formation, and this situation may negatively affect the education processes of the students. As a result of the research, it was found that most of the classroom teachers thought that the immigrant volunteer trainers were

very helpful in the education process of the Syrian students and that they should definitely continue to work together. The Ministry of National Education can ensure that immigrant volunteer trainers receive sufficient language training through Turkish language courses and that they can be more useful in the education process by completing their formation training with in-service training seminars.

"Journal of Education and New Approaches - JENA" is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).